

קונטרס

עֶזֶר לַמַּחְנֻכּוֹת

עצות נפלאות למחנכות את בנות ישראל, להורות להן את הדרך אשר תלכנה בה, כי הבנות צריכות שמירה גדולה בדור פרוץ זה, אשר הסטרא אחרא אורכת על הבנות יותר מהכל, וצריכים להחדיר בהן אמונה פשוטה בו יתברך ומדת הצניעות, אשר זה היפי של בת ישראל הכשרה.



בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש



הובא לדפוס על-ידי

בית-הספר לבנות "בית-פיגא"

חסידי ברסלב

יבנאל

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁלִמְחַנּוּכוֹת
בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְעֹזֵר בְּמָה שָׂרָק
יְכוּלִים, כִּי חֲנוּךְ הַבְּנוֹת עוֹלָה עַל
הַכֹּל יוֹתֵר מִחֲנוּךְ הַבָּנִים. וְכָבֵר אָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה י"א, ה):
וַיִּשְׁמְרֵךְ בְּבָנוֹת — מְלִמֵּד שֶׁהַבְּנוֹת
צְרִיכוֹת שְׂמִירָה.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרפב)



קונטרס

עֵזֶר לַמַּחְנֻכּוֹת

אַחֲדוּת

אַחֲדוּת בֵּין הַמּוֹרוֹת זֶה יְסוּד הַהֲצָלָחָה לְכָל בֵּית-
הַסֵּפֶר, כִּי הַבְּנוֹת מְסַתְּפִלוֹת תָּמִיד עַל הַמּוֹרוֹת, וְאִם יֵשׁ
רְכִילוֹת, לְשׁוֹן-הָרֶע, לְיִצְנוּת, לְעַג וּבּוֹז מִמּוֹרָה עַל מוֹרָה,
הַבְּנוֹת קוֹלְטוֹת אֶת הַדְּבָר, וְכֹאֲשֶׁר הַמּוֹרוֹת מְדַבְּרוֹת זֶה
עַל זֶה וּמְזַלְזְלוֹת זֶה בְּזוֹ, אֲזִי עוֹבֵר מְסֹר בֵּין הַבְּנוֹת וְהֵן
מְנַצְלוֹת אֶת נִקְדַּת הַתְּרַפָּה. דְּבַר בְּרוּר הוּא שְׂמִכְתָּהּ א'
עַד הַתִּיכּוֹן אוֹתוֹ שֶׁכֵּל יֵשׁ לַתְּלִמִּידוֹת, אֲלֵא הַהֶפְרֵשׁ
הוּא, שְׂבִגִיל הַיְלָדוֹת הַשְּׂכָל קָטָן, וְכָכָל שְׂגֵדלוֹת הַשְּׂכָל
גָּדֵל, אֲבָל תְּכוּנוֹת הַנֶּפֶשׁ טְבוּעוֹת בְּהֵן, אֶת הַזְּלוּל הֵן
חֲשׂוֹת בְּנִפְשָׁן וּמְרַגִּישׁוֹת הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב, וְלָכֵן נִקְדַּת הַיְסוּד
הִיא: הָאַחֲדוּת בֵּין הַמּוֹרוֹת, אֲסוּר לְזַלְזֵל בְּשׁוֹם פָּנִים
וְאִפֵּן בְּמַעֲרַכַת הַחֲנוּךְ שְׂבִית-סֵפֶר הַצִּיב לְדַגֵּשׁ, כֶּף נִקְבַּע
וְאִין עַל זֶה עוֹרְרִין, אִם יֵשׁ תְּמִימוֹת דְּעִים בֵּין הַמּוֹרוֹת
עַל תְּכֻנִית הַלְמוּדִים וְעִקְרוֹנוֹת בֵּית-הַסֵּפֶר, הַבְּנוֹת

עזר למחנכות

יודעות שאין לערער על זה כלל וכלל, ואין להתחמק ולהשתמט מזה, אם המורות חזקות בעקרונות בית-הספר, ואין ביניהן שום פקפוק לגביהן, ואין שום פרווד בדעותיהן, זה סוד ההצלחה, ולהפך — זו כבד תחילת ההתפוררות, פה ושם התלמידות שומעות שמורה זו אוהזת כף וכו', ומורה אחרת גורסת כף וכו', ואין יכולים לתאר עד כמה נקלט הדבר אצל התלמידות.

אמונה

יסוד של כל הלמודים בבית-הספר צריך להסתובב סביב ציר אחד: אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, ומדברים רק ממנו יתברך, הקדוש-ברוך-הוא ברא את העולם, הקדוש-ברוך-הוא מנהיג את העולם, הקדוש-ברוך-הוא בתוכנו ונותן לנו את החיות, אנו נושמים אור האין סוף, מכל למוד ולמוד שלנו, מכל תכנית למודים, אפלו למודי חל, כגון: חשבון, גאוגרפיה, ציור, טבע וכו', הכל סובב על קטב האמונה, סביבו יתברך, מכל למוד ולמוד שלומדים, צריכים למצא את הקדוש-ברוך-הוא, אפלו שמלמדים את סדר ההתרחשויות והמאורעות שקרו בעולם, גם-כן הכל סביבו יתברך, ויש נושאים רבים הנלמדים, ואת כלם יש לקשר לאמונה, וכך יוצא חנוך בריא באמונה, כי אנו מאמינים

בהקדוש-ברוך-הוא, ונשאָר אַצֵּל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּכֹל מַצָּב שִׁיְהִיָּה, וְיִמָּה שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלֵינוּ, לֹא נַעֲזֹב אוֹתוֹ
יִתְבָּרַךְ אַף פַּעַם, וְאֵת יְסוּד הָאֱמוּנָה הָאֵיתָנָה הַזֶּה יֵשׁ
לְהַחֲדִיר בַּבְּנוֹת. הַתְּחִלַּת הַלְמוּד צְרִיכָה לְהִיּוֹת עִם
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַמְּשִׁיךְ הַלְמוּד צְרִיךְ לְהִיּוֹת עִם
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְסִיּוּם הַלְמוּד צְרִיךְ לְהִיּוֹת עִם
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַכֹּל זֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכִּי
יֻכְלוּ לְהִתְמוּדָד בַּחַיִּים בְּעֵתִיד, כִּי יֵשׁ בַּחַיִּים נְסִיוֹנוֹת
קְשִׁים עַד מְאֹד, וְהַחַיִּים אֵינָם קָלִים כָּלֵל וְעַקֵּר, מִתִּי הֵם
קָלִים? כְּשֶׁבוֹרְחִים אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי אִם כָּל
הַלְמוּד סוֹבֵב רַק מֵהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — יֵשׁ הַצְּלָחָה.

אֱמוּנַת חֲכָמִים

אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן לְאֱמוּנָה אֶלָּא
עַל-יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְזֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ, בְּכֹל מְקוֹם
שֶׁהָאֱמוּנַת חֲכָמִים חֲזָקָה מְאֹד, אֲזִי הַעֲבוּדָה אֵינָה קְשָׁה,
כִּי כָּלֵם הוֹלְכִים בְּאוֹתוֹ קוֹ וּבְאוֹתָהּ הֶרֶף כְּפִי הַנְּחִית
הַצְּדִיק, וְהַבְּנוֹת מִתְבוֹנְנוֹת וְרוֹאוֹת אִם הַמּוֹרוֹת קְשׁוּחוֹת
בְּדַעְתָּן לִילֵךְ רַק כְּפִי הַגּוֹשׁ־שֶׁפְּנָקָא הַזֶּה כְּפִי שֶׁאָמַר הַצְּדִיק,
אֲזִי תִקְבְּלֶנָה אֶת הַדְּבָרִים לְלֹא פִקְפּוּק, אַךְ אִם יֵשׁ
סְפָקוֹת בֵּין הַמּוֹרוֹת וַיֵּשׁ בֵּינֵיהֶן כְּאִלוֹ שֶׁאֵין לָהֶן אֱמוּנַת
חֲכָמִים, אֲזִי הַבְּנוֹת גַּם-כֵּן תִּתְרוֹפְפְּנָה בְּאֱמוּנַת חֲכָמִים,

ותתרצנה עצמן שגם המורות אינן מציתות לחכמים, ותאמרנה: מי אמר שדיקא כאן טוב בעבורינו, אולי טוב יותר במקום אחר? ! ואם-כן יש לדעת היטב, שאנו ברוך השם, קהלה קדושה, והולך לנו בחיים להקים דור שהקדוש-ברוך-הוא יתפאר בנו, ויאמר עלינו את הפסוק (ישעיה מט, ג): "ישראל אשר בך אתפאר", נוכל להיות הגמא של בנות נקיות, בנות טהורות, נשמות קדושות, אשר הקימו בתים על טהרת הקדש, שבמקומות אחרים אין חולמים על זה כלל, יש להם זמן וכי, ובין כך מה קורה? רק הקדוש-ברוך-הוא יודע, היסוד אם-כן זהו אמונת חכמים, וכפי שאמר הצדיק — כך צריך להיות, ואם יש איזה ספק או ספק ספקא אצל המורה, זה ישפיע על הבת גם-כן, כי הבת צריכה לדעת ולהרגיש שלמורות יש אמונת חכמים מוצקה ואין להן שום עוררין על דברי הצדיק, ואינן סרות ימין ושמאל מכל אשר יאמר, ואף אם אומר על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין — תצינתה לדבריו, כי כך קבלנו וכך אנו מחנכות, ואם יש מורה שאינה מקבלת את הדברים, אי אפשר לתת לה להמשיך בתפקידה, כי היסוד אצל המורה צריך להיות אמונת חכמים, כשיש אמונת חכמים יש אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, וכמו שכתוב (שמות יד, לא): "ויאמינו בה" ובמשה עבדו, שואלים חכמינו הקדושים

עֶזֶר לַמַּחְנֻכּוֹת

צג

(עין מכילתא פרשת בשלח): אם במשה האמינו, בהקדוש-ברוך-הוא לא כל שכן? אלא אם לא משה רבנו לא היינו באים לאמונה, אברהם אבינו הלך וגלה ופרסם לכלם את הקדוש-ברוך-הוא, ואם לא הוא, אזי היו יודעים כלם שהקדוש-ברוך-הוא בשמים, גם הגויים יודעים את זאת, אלא אומרים חכמינו הקדושים (ילקוט האזינו שיג): עד שלא בא אברהם אבינו לעולם, אמר הקדוש-ברוך-הוא הייתי נקרא "אלקי השמים", בא אברהם אבינו והוריד אותי לארץ, ונקראתי: "אלקי הארץ", שכלם ידעו שהקדוש-ברוך-הוא פה; נמצינו למדים מכאן, אם לא היה אברהם אבינו לא הייתה אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, וכן אם לא משה רבנו לא היו מאמינים בו יתברך, וכן בכל צדיק וצדיק, וזו נקראת אמונת חכמים, שהצדיק מוריד את הקדוש-ברוך-הוא לחיי יום-יום, אבל דבר זה צריך להיות חזק עד מאד אצל המורות, עליהן להיות חזקות באמונת חכמים בלי שום ספקות וקשיות למָה ומדוע ואימת, מי שיש לה קשיות — לָמָה? אינה יכולה להמשיך בהוראתה. לדאבון לב, היו מקרים שהיה חסר הבנה והתאמה אשר נגרם מזה מה שנגרם, ולכן יש לדעת שאמונת חכמים היא היסוד, וכן לא שיה לומר שלי יש אמונת חכמים יותר מזולתי וכי, אשר זה גם-כן כָּבֵר ענין של שקר, אנחנו הקמנו בית-ספר לבנות רק על

טְהִרַת הַקֹּדֶשׁ, וְהִסּוּד בּוֹ הוּא אֲמוֹנַת חַכָּמִים.

צְנִיעוּת

הִסּוּד וְהַעֲקָר בִּיְהוּדוּת הִיא מִדַּת הַצְּנִיעוּת, הַכֶּרֶחַ וְחֲשִׁיבוּת גְּדוּלָּה לַמּוֹרֹת לְלַמֵּד עִם תְּלִמִּידוּתֵיהֶן מִדַּת הַצְּנִיעוּת, וּבַפֶּרֶט בַּדוֹר הַזֶּה שֶׁהַכֹּל פְּרוּץ, חָשׁוּב מְאֹד שָׁכַל צִיר הַחֲנוּף יִסְתַּוְּבֵב סְבִיב הַצְּנִיעוּת, אֲשֶׁר הִיא הַחֵן וְהִיפִי שֶׁל בַּת יִשְׂרָאֵל. וְדַעַת לְנִבּוֹן שֶׁהַמּוֹרָה צְרִיכָה לַהֲוֹת דְּגָמָא אִישִׁית חַיָּה לְתִלְמִידוּתֵיהָ בְּעֵנִין זֶה, הֵינּוּ שֶׁהִיא בְּעֶצְמָהּ תִּלְוָה בְּכַדִּים צְנוּעִים עַל טְהִרַת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁמְלָה אִו חֲצֵאִית אֲרַכָּה הַמְּכֹסָה אֶת הַבְּרֶךְ [וּמִיֵּתֵר לְצִיֵּן שֶׁלֹּא יְהֵא הַבְּגָד זְרוּק, וְלֹא תִּהְיֶה הַשְּׂמֹלָה אֲרַכָּה יֵתֵר עַל הַמְּדָה, שֶׁזֶה גַם-כֵּן הִלִּיכָה בְּדַרְכֵי הַפְּרוּצוֹת], וְכֵן צְרִיף שִׁיְהִי הַשְּׂרוּוֹלִים אֲרַכִּים דֵּי צְרַכְס הַמְּכֹסִים אֶת הַמְּרַפֵּק, וְחַס וְשָׁלוֹם, חַס וְחִלְלָה שֶׁלֹּא תִלְכְּנָה בְּכַדֵּי עִם שִׁסַּע, אֲשֶׁר זֶהוּ הַדְּבָר הַמְּגַנֵּה בִּיּוֹתֵר, אֲבִיזְרִיָּהוּ דְּגִלּוּי עֲרִיוֹת, וְכֵן תִּזְהַרְנָה לִילָף בְּחִלְצָה בְּלִתֵּי שְׁקוּפָה וְכַדוּמָה, וְכֵן הַגְּרָבִים תִּהְיִינָה צְנוּעוֹת, וְלֹא כְּפִי רוּחַ הַרְחוּב. וְרִצּוּי מְאֹד שֶׁהַמּוֹרֹת תִּלְכְּנָה בְּמִטְפַּחַת רֹאשׁ בְּעֵת שֶׁהֵן לוֹמְדוֹת עִם הַתְּלִמִּידוֹת, וְאַף אֵלּוּ הַהוֹלְכוֹת עִם פְּאָה, תִּלְכְּנָה אִף וְרַק בְּפֶאֱה קֶצֶרָה וְלֹא מוֹדְרָנִית וְנוֹעֶזֶת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּקִשֵׁי הַתִּירוֹ לִילָף עִם פְּאָה, וְכֹל אֵלּוּ שֶׁכֵּן

עֶזְרָה לְמַחְנֻכּוֹת

צה

הַתִּירוּ, אֲזִי שָׁחַס וְשָׁלוֹם, לֹא תִהְיֶה הַפֶּאֱה פְּרוּצָה וְאַרְכָּה וּבִלְתִּי צְנוּעָה. וְכֵן הָאֶפֶס שֶׁלֹּא יִפְרֹץ אֶת גְּדֵרֵי הַצְּנִיעוּת, וְכֵן צָבַע עַל הָעֵינַיִם זֶהוּ אֶסוּר חֲמוּר מְאֹד, שֶׁלֹּא תִלְכְּנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל "מְשַׁקְרוֹת עֵינַיִם", וְכֵן, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה צָבַע עַל הַצְּפָרְנִים. וְאִם הַמּוֹרָה תִּקְפִּיד לִילֹךְ בְּדַרְכֵי וּבִכְלָלֵי הַצְּנִיעוּת, תּוּכַל בְּהַלִּיכוּתֶיךָ לִפְעַל אֲצִל הַבְּנוֹת וּלְהַנְחוּתָן בְּדֶרֶךְ הַנְּאוּתָהּ. כִּי בְּאַמַּת הַצְּנִיעוּת הִיא בְּנִין הַיְהוּדוּת וְאֲבָן הַבַּחֲן שֶׁל בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְחֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה יג:): בְּשֹׁכֵר צְנִיעוּת שֶׁהִיָּתָה בְּרַחֵל, זָכָתָה וַיִּצָּא מִמֶּנָּה שָׂאוֹל, וּבְשֹׁכֵר צְנִיעוּת שֶׁהִיָּתָה בְּשָׂאוֹל, זָכָה וַיִּצָּא מִמֶּנּוּ אֶסְתֵּר. וְהִיא אֲשֶׁר הַצִּילָה אֶת כָּלֵל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִהַמָּן־עַמְלֵק, וְהָיִיתָ שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת יז, טז): "מִלְחָמָה לְהוֹי"ה בְּעַמְלֵק מְדוּר דוּר", נִמְצָא שֶׁזֶה עֶקֶר הַמִּלְחָמָה שֶׁל בֵּית יִשְׂרָאֵל — לְהִלָּחֵם עִם עַמְלֵק שֶׁבְּדוּר הַזֶּה, וְזֶהוּ רַק עַל־יְדֵי מַדַּת הַצְּנִיעוּת, וְכִשְׁבַּת יִשְׂרָאֵל הוֹלֶכֶת עַל טְהָרַת הַצְּנִיעוּת, בְּזֶה מְכַנְעֵת אֶת קְלַפַּת הַמָּן־עַמְלֵק. וְחֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אָמְרוּ (בְּמִדְבָר רַבָּה, פְּרָשָׁה א', סִימָן ג'): אִשָּׁה שֶׁמְצַנְעֵת עַצְמָהּ, אֶפְלוּ הִיא יִשְׂרָאֵלִית, רְאוּיָה הִיא שֶׁתִּנְשָׂא לְכֹהֵן, וְתַעֲמִיד כְּהֵנִים גְּדוּלִים; כִּי כְּשֶׁאִשָּׁה הוֹלֶכֶת בְּצְנִיעוּת, הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עָלֶיהָ. וְרוֹאִים בְּחֹשֶׁשׁ, שֶׁזָּכָתָה רוּת שֶׁיִּצָּא מִמֶּנָּה דוּד הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁר הוֹתִיר לָנוּ סֵפֶר תְּהִלִּים הַמְּחִיָּה וּמְחַזֵּק וּמְעוֹדֵד אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת, וְהַכֵּל רַק בְּזָכוֹת

הצניעות שהיתה בה. וכמאמרם ז"ל (רות רבה, פ"ג, פ"ד, סימן ח'): כל הנשים משחקות עם הקוצרים, ורות הצניעה עצמה; ובשכר הצניעות שהיתה בה זכתה להנשא לבעז, ומהם יצא מלך המשיח. ולכן צריכים לדבר הרבה בכתה עם התלמידות ממדת הצניעות וגדל חשיבותה, ולא להסתפל על אלו ההולכות בדרכי הגויות הנואפות והמזומות, שהולכות בערם כחיות השדה, ולבל תקנאנה בהן, כי אין זו מעלה ושבח להיות כחית השדה, עקר שבח בת ישראל שהולכת בצניעות, וזהו כל לפיה, חנה ופארה, וכמו שכתוב (תהלים מה, יד): "כל כבודה בת מלך פנימה"; וכן להזהיר את הבנות לבל תסתובבנה ברחובות, אשר זה הפך גדרי הצניעות, ואף במשחקן תשהינה בחצר ביתן, ולא תתרוצצנה ברחובות. והקדוש-ברוך-הוא משלם בחזרה לבת ישראל צנועה, שתזכה לבנים קדושים וטהורים, בנים צדיקים ותלמידי חכמים. ועל-כן על המורות לשים את כל הדגש על מדת הצניעות, ולהרבות בספורים על נשים צדקניות היאך התנהגו בדרכי הצניעות ובדרך ארץ, אשר דבר זה משפיע עד מאד על נפש הבנות. וראוי מאד שהמורות תזהרנה לדבר בלשון נקייה ולא בשפה רחובית, ולא לעורר נושאים אישיים שאינם שייכים לתלמידות, ואפלו שהן מנסות לעוררם בעת השעור בפרט ובבית-הספר בכלל, יש להתחמק

עזר למחנכות

צז

מזה לגמרי. וכן על המורות להקפיד שתבאנה הבנות לבית הספר בבגדים צנועים פיאות שרוולים המכסים את המרפק ויחצאית המכסה את הכף ולא קצרה, חס ושלום, וכן לא זרוקה וארפה יותר מדי כדרך הרחוב, וגרבים צנועות כדבעי, כי טהרת בת ישראל נמדדת בצניעותה, ולא כמו שהנהיגו היום רשעים ארורים, ופרצו את גדרי הצניעות לגמרי השם ישמר. ותדגשנה המורות חזור והדגש היטב את עון ההולכת שלא בצניעות, וכל הנהגתן תהיה על טהרת הצניעות לגמרי, וכן כשתכופנה תזהרנה בזה מאד, כי כף אמרו חכמינו הקדושים (שבת קיג:): דבר צניעות ראה בעז ברות — עומדת מעמד מתישבת מישב; הינו שאף פעם לא התכופפה, וזה ממדת הצניעות, ועל זה צריכים לשים דגש חזק, ובפרט בעת שהבנות קופצות במשחקן או מטפסות וכדומה, יש להשמר שלא יתרום הבגד. ואשרי המורה המרחיבה את הדבור בענין הצניעות והקדשה והטהרה, שזהו היסוד והתשתית בעם ישראל, ולא להסתכל בשדות זרים, אשר דומות שם לחיות טרף. וצריכים להחזיר בתלמידות בטחון עצמי שתתגאינה בצניעותן, שאינן הולכות ערם כחיות השדה, ככלבים וחתולים, והקדוש-ברוך-הוא שורה אף ורק במקום צנוע, ולמעלה בשמים משתבחים מאד עם מורות המחנכות

את תלמידותיהן על יסוד הצניעות, ומכל שכן שהן בעצמן הולכות בצניעות, כי הצניעות היא הפתח והפאר של עם ישראל. ומי יתן שכל בנות בית-הספר תלכנה בתלבשת אחידה על טהרת הצניעות, כדי שלא לביש את מי שאין ידה משגת לקנות בגוד, וכן זה טוב ומועיל בעבור מדת הצניעות.

שתוף פעולה עם ההורים

הדבר החשוב ביותר הוא שישתפו ההורים פעולה עם המורות, בדרך כלל אין ההורים רוצים לשמע דברים שליליים על ילדיהם. כל הורה חושב שבתו היא הטובה והמכשרת ביותר, עוד לא היה הורה שישכים או יודה שבתו בעייתית. קל יותר להשליך את האשמה על המורה, ולא רוצים להודות בכך שנכשלו בחינוך הילדים. ואם-כן המורה היא הכפורה הטובה ביותר, והאצבע מאשימה מפנים ההורים כלפיה, דבר ראשון אם-כן צריך שתוף פעולה בין המורה להורים, לא בכל פעם יכולים לומר את האמת להורים, כי אינם רוצים לשמעה, הם חפצים יותר להטעות את עצמם ולחיות באשליה ורודה, ולכן צריכים לראות שיהיה לכל הפחות ארבע פעמים בשנה אספת הורים, פעמיים בדרך ופעמיים בקיץ, ולטפח את ההורים את מצב

עזר למחנכות

צט

היילדה, לא לפתח בהתקפה קשה, ההורים ממרמרים בלאו הכי, הם מכירים את הבת טוב יותר מהמורה, אין נאה להם להודות בזה, ולכן אומרים שהמורה אינה מתאימה לתפקידה. ולכן יש לדעת איך לדבר עם הורים, אשר זהו גם-כן למוד, וצריך לילך בדרך נאותה, להתחיל לומר לאמא נקודות טובות שמצאו אצל היילדה, ולהסביר לה, שהמורה אוהבת מאד את היילדה, היא פקחית וחכמה מאד, אך יש בה נקודת חלשה, אשר אותה צריך לתקן, יש לדבר תשעים וחמשה אחוזים בטובת היילדה, ביתרונותיה, וחמשה אחוזים בנקודת התרפה, ובהערות שאותן צריכים לתקן, הורה השומע דבר כזה — אפלו הקשוח ביותר — יקבל את הדברים, אבל קדם צריך לשמע טוב. וכאשר תשמע האם דברים טובים, מעצמה כבר תוציא מלבה את כל אשר יש לה על היילדה, ותאמר: איך יתכן שהיא מתנהגת כהלכה, הרי בבית אינה רוצה לקום בבקר, ומסתובבת בטל וכו' וכו'! טוב יותר שהאם תאמר את הדברים ולא המורה, ולכן צריך לדגש קדם את הטוב ומבליעים את הרע ואת הנצרך תקון, אשר אותו אומרים בחכמה גדולה, בלי לפגוע בהורים.

בכל פתה יש יוצאת דפן, הינו כמו שדה שחרשו וזרעו בו, צריכים לדעת שיש עשבים שוטים, יש

צמחים מזיקים, ונדבר זה כרח המציאות, לאחר שהשקיעו מאמצים ביזע וביגע השקו וטרחו בטפוח השדה, תמיד בנוסף לצמחיה המברכת יש גדולים פרוצים, עשב פרוץ, קוצים ודרדרים הצצים בשדה, כך בכמה זו המציאות, יש תמיד יוצאת דפן, שאינה הולכת בתלם ככלם, וכאשר יודעים מהמציאות הקימת קל הרבה יותר להתגבר עליה, ולטפל בשורש הבציה עד פתרונה. יש לדעת איך להתנהג אל היוצאת דפן. בדרך כלל העשב פרוץ צומח, מחמת שהגנן לא השקה באזור זה די הצורך, או לא עדר כדבעי את השדה, אזי צמחו שם קוצים וכו', כן בכמה, בת שלא קבלה את תשומת הלב בבית, היא מחפשת את זאת אצל המורה, ואם חושבת שגם מהמורה אינה מקבלת תשומת לב, אזי תעשה כל מיני פעולות שבעולם להרגיז את המורה כדי להשיג מבקשה, ותפריע לכל הכמה, כדי להפנות את תשומת לב המורה, והמורה אכן תעניש אותה, ובזה הילדה קבלה את אשר רצתה. ולכן יש לדעת שבכל כמה יש יוצא דפן, עשב פרוץ, צמח שוטה, זו מציאות שאיננה נתנת לשנוי, צריכים לידע שיטות איך לטפל בנושא, איך לפתור את הבציה, הינו מה עושים עם אותו עשב שוטה?

אינו דומה שדה גשמי לשדה רוחני, בשדה גשמי

עוקרים את העשב הפרוע ומשליכים אותו, אבל נשמות ישראל הן חלק אלוק ממעל, חלק של הקדוש-ברוך-הוא, ועלינו לקחת בחשבון שזו הבת שלנו, ומה שאיננו רוצים שיקרה לבתנו, לא נרצה שיקרה לבת זולתנו, אבל מה עושים בכל זאת, הרי היא עשב שוטה, צמח הגדל מהצד, אז צריכים לטפל בה טפול שרש, טפול מיחד, וזה על-פי-רוב צריכים לעשות מחוץ לפתח. במהלך השעור יש להעלים ממנה עין לגמרי, כי ברגע שנותנים לה בתוך הפתח את תשומת הלב שאותו חפשה, אזי תגור אחריה עוד קבוצה של בנות, ולכן מעלימים עין וממשיכים את הלמוד, ולאחר השעור, קוראים לה, ומזמינים אותה הביתה, ומסבירים לה בצורה יפה, לבבית, מתחבבים עליה, מדברים עמה פתוח בצורה קרובה פחברה, ונותנים לה תשומת-לב מרבית, דבר זה פועל עד מאד, אף לא להתיחס לזה בפתח, כי אז הורסים את שאר הבנות.

אפן הלמוד

על המורה לדעת את הלמוד בנראות, הינו כל החמר שעליה למסר יהיה סדור ומוכן בפיה ובדעתה, ולא יהיה אצלה חמר שלא התכוננה עליו, וכאשר מעבירה היא את החמר יסבר בבקירות ובברירות

וּבִיָּדָע בְּלִתי מִפְּקָפֶק, וְאִז קְלִיטת הַבְּנוֹת תִּהְיֶה מְשֻׁלְמֶת
 וּבְרוּרָה, כְּמוֹ-כֵן עַל הַמּוֹרָה לְהִיּוֹת מוֹכְנָה לְכָל שְׂאֵלָה
 שֶׁתִּשְׁאַל עַל-יְדֵי הַתְּלִמִּידוֹת, וְעַלֶּיהָ לְהִתְכַּוֵּן קֹדֶם לְכֵן
 עַל כָּל שְׂאֵלָה אֲפֹשְׁרִית שֶׁעֲלוּלָה לְצוּן, וּבִפְיָה תִּהְיֶינָה
 תְּשׁוּבוֹת לְכָל דְּבָר, וּלְבַל תִּתְחַמֵּק בְּמַעֲנָה קָשׁ. בְּוֹדָאֵי
 שְׂאִין מְדַבֵּר כָּאֵן עַל שְׂאֵלוֹת רְגִישׁוֹת וְעֵדִינּוֹת שְׂאִין
 הַמְּקוֹם לְדַבֵּר עֲלֶיהֶן בְּכִתָּה בְּכָלֵל וְעַם הַבְּנוֹת בְּפֶרֶט,
 שְׂאֵלוֹת בְּלִתי צְנוּעוֹת וְכִדּוּמָה, אֲשֶׁר לְפַעֲמִים כְּוֹנֵת
 הַתְּלִמִּידוֹת לִיצוֹר אֲוִירַת לִיצְנוּת, אוֹ לְהִתְגַּרּוֹת בְּשִׂאָר
 הַבְּנוֹת, אֲשֶׁר עַל שְׂאֵלוֹת כְּאֵלוֹ הַמּוֹרָה יְכוּלָה לֹמַר
 שֶׁכְּשֶׁתִּלְכְּנָה הַבֵּיתָה אוֹ בַּהֲפִסְקָה, הִיא תִּעֲנֶה עַל כָּךְ
 לְתִלְמִידָה, וְאִכֵּן תִּעֲנֶה הַמּוֹרָה אַחֲר־כֵּךְ לְאוֹתָהּ תְּלִמִּידָה
 בִּיחִידוֹת תְּשׁוּבָה שֶׁתִּסְפֵּק אוֹתָהּ וּמִתְאַיְמָה לְגִילָהּ, אֲבָל
 לֹא לְהִתְחַמֵּק מִתְּשׁוּבָה, וְכֵךְ קוֹלְטוֹת הַתְּלִמִּידוֹת שְׂאִין
 דְּבָר כְּזֶה שְׂאִין לְמוֹרָה תְּשׁוּבָה, רַק הֵיּוֹת שְׂאִין הַדְּבָר
 קָשׁוּר לְנוֹשֵׂא, אִין לֹמְדִים אוֹתוֹ כְּרַגֵּעַ, וְהַמּוֹרָה תְּשׁוּב
 עָלָיו אַחֲר־כֵּךְ, אוֹ כְּשֶׁתִּגְדְּלָנָה תּוֹכְלָנָה לְהַבִּין, וַיֵּשׁ לֹמַר
 אֶת הַדְּבָרִים בְּוֹדָאוֹת, וְלֹא שֶׁעַל הַמּוֹרָה לְתַרְץ אֶת עֲצָמָה
 לְתִלְמִידוֹת מֵדוּעַ, לָמָּה וְאִימַת וְכוּ', אֲשֶׁר זֶה הַדְּבָר הַכִּי
 גְרוּעַ, וּמוֹכִיחַ כִּי לְמוֹרָה יֵשׁ אִיזוֹ נִקְדַּת תְּרָפָה, וְהִיא
 חוֹשֶׁשֶׁת מִבֵּת פְּלוֹנִית וְכוּ', אֲלֹא הַמּוֹרָה יוֹדַעַת אֶת אֲשֶׁר
 הִיא עוֹשָׂה, וְתְּשׁוּבוֹתֶיהָ בְּרוּרוֹת וְוֹדָאִיוֹת לְלֹא עוֹרְרִין.

עזר למחנכות דרך של אהבה

אסור להשפיל את התלמידות בשום פנים ואופן, להשפיל בת זה כמו לקחת סכין ולתקע בלבה, ואז נשארת צלקת לכל החיים, אפלו התלמידה מחצפת, אין להשפילה בשום פנים ואופן, רק לדבר חיובית תמיד, לקחתה אחר הלמודים הצדה ולהבהיר לה בעדינות את רע מעלליה, ולדבר על לבה מגנות החצפה, ואשר הוא יתברך מקפיד על זה עד מאד, ומקבלים ענש לבסוף במקדם או במאחר וכו' וכו', דברי כבושין ותוכחה באהבה, אך אין להשפיל בת בנוכחות הפתה, כי בזה גורמים צלקת לכל החיים, ולא תשכח את זאת לעולם ובצדק, אף פעם אי אפשר לדעת מה עבר על הבת בבית, אולי יש מריבות בין ההורים, חס ושלום, אולי אין מה לאכל בבית, יש כל מיני צרות שאננו יודעים. פעמים, לצערנו הרב, אין ההורים מסתדרים ביניהם, ומערבים את הילדים במריבתם וכו', ומשפילים את הילדה שהיא לצד האב או האם וכדומה, ובבית-ספר יש לילדה מעט הפוגה ופרקן, והנה גם כאן המורה משפילה אותה וכועסת עליה: "את חצופה, רעה וכו', אין לך אמונת חכמים" וכדומה, והתוצאה אז מרה עשרת מונים, או שתשאר בה צלקת גדולה, או שתהפך מרדנית ותמריד את כל

הפּתָה, או שְׁנִיָּהֶם בְּיַחַד; וְלִכֵּן כָּלֵל וְעַקֵּר חָשׁוּב: אֲסוּר לְהַשְׁפִּיל אֶף תְּלַמִּידָהּ, עַל הַמּוֹרָה לְרַחֵם עַל כָּל אַחַת, וְלַחֲשׁוֹב: "הִנֵּה יֵשׁ כָּאֵן יְתוּמָה חַיָּה, וְעָלִי לְקַרְבָּהּ וְלַגְדֹּלָהּ". מִיָּתֵר לְצִיָּן שְׂאִין לְסַפֵּר אֶת הַרְהוּרֵי לֵב הַמּוֹרָה לְהוֹרִים, לְבַל יִפְגְּעוּ, אֲבָל הַמְצִיאוֹת הֵיא שֶׁהִבַּת בְּבַחֲיַנַּת יְתוּמָה, וְלִכֵּן יֵשׁ לְתַת לָהּ הַזְדַּמְנוֹת לְהַשְׁתַּנּוֹת, לְהַתְקַדֵּם, לְהַתְעַלּוֹת, וְרַק לְהַגְבִּיָּהּ וְלְרוֹמְמָהּ, אִם נִשְׂאָלָה שְׂאָלָה, וְעֲנִתָּהּ רַק מְעַט, יֵשׁ לְקַדֵּם אוֹתָהּ וְלַחֲזֹק אֶת יְכָלָתָהּ, וְלוֹמַר: "עֲנִית יָפָה, אֶךְ יֵשׁ לְהוֹסִיף עוֹד פָּרֵט" וְכוּ', וְכֵן לְהַעֲלוֹתָהּ בְּדַרְךְ שֶׁל קְרוֹב וְאַהֲבָה וְלֹא רַחוּק וְהַשְׁפָּלָה.

תְּכַנִּיַּת הַלְמוּדִים

מְעַרְכַּת הַלְמוּדִים חַיִּבַּת לְהִיּוֹת קִדְשׁ לְגַמְרֵי, מָה אָנוּ רוֹצִים מִבְּנוֹתֵינוּ? הַדְּבָר הַבְּסִיסִי הוּא לְמוֹד דִּינִים וְהַלְכוֹת, בְּכָל פֶּתָה וְכַתָּה יֵשׁ לְלַמֵּד הַלְכוֹת, מִכַּתָּה א' עַד ח' וְהַלְאָה, כָּל פֶּתָה עִם הַהַלְכוֹת הַמְתְּאִימוֹת אֵלֶיהָ וְלַגִּיל שְׁלָהּ, בְּכַתָּה א' מִתְּחִילִים לְמַשֵּׁל עִם נְטִילַת יָדַיִם שְׁחֵרִית, חֶלֶק מִהַבְּרָכוֹת, בְּרַכַּת הַמוֹצֵיא, בְּרַכַּת הַמְּזוֹן בְּחֻלְקָהּ, אֲשֶׁר יֵצֵר וְכוּ', וְכֵן הַלְאָה בְּכַתּוֹת ב' ג' וְכוּ' לְלַמֵּד עוֹד בְּרָכוֹת וְעוֹד הַלְכוֹת כְּפִי גִילָן וְהַבְּנָתָן, בְּכַתּוֹת הַגְּבוּהוֹת יוֹתֵר יֵשׁ לְלַמֵּד הַלְכוֹת שֶׁבַת, בְּנוֹת צְרִיכוֹת

עזר למחנכות

קה

לדעת את כל הל"ט מלאכות בעל-פה, היום יש הרבה מאוד שיטות לענין את החומר ולהבהירו באמצעי המחשה שונים, ישנן שקופיות על ל"ט מלאכות, וכן כל מיני הדגמות וכו' וכו', כי על בנות בנות שתיים-עשרה והלאה לידע מה זה דש, בוורר ושאר מלאכות אסורות בשבת, ובכתות יותר גבוהות ללמד גם הלכות מליחה והכשרת בשר, אף שהיום קונים בשר מכשר על-פי-רב, אף יש ללמד את הדינים הללו לבנות, וכן הפרשת חלה, מעשרות וכו', וכן בין כך מגיעים מועדי השנה: ראש השנה, יום כפור, סכות, חנכה, ט"ו בשבט, יש ללמד את כל ההלכות הקשורות לחג ולמועד, בא פורים, פסח, שבועות וכו', לומדים על כל חג וחג בפרטיות. מגיע ראש חודש יש לדבר מהחדש הזה, יש היום ספרים רבים המדברים מכל חודש וחודש ומכל חג וחג, וכן ימי ספירת העומר והלכותיהם וכן הלאה וכן הלאה.

אחר-כך החדרת ענין תפלה, כל פתה כפי הגיל שלה, בכתה א' אין יכולים לסיים את כל התפלות, אזי מתחילים עם ברכות, בכתה ב' מתקדמים ומוסיפים עוד מעקרי התפלה: ברכות, ברוך שאמר, אשרי, ישתבח, קריאת שמע וכו', עד שבכתות הגבוהות מתפללים את כל התפלה, וכן יש באורי תפלה, הינו

להסביר את מלות התפלה, מה זה "פוקח עורים", "מתיר אסורים", "זוקף כפופים", להחדיר את החסד של הקדוש-ברוך-הוא שברוך השם, נתן לנו עינים לראות, שברוך השם, איננו בכסא גלגלים, שאיננו בבית-אסורים, שאיננו בבית-חולים, "המכין מצעדי גבר", שברוך השם, אנו יכולים ללכת, להסביר כל ברכה וברכה, לפרש כל קטע מהתפלה וכו' וכו', וככל שהכיתה גבוהה יותר והתלמידות גדולות נתן להסביר עוד ועוד קטעים וכו'. וכן בתפלה נכלל הענין של התבודדות, להסביר לבנות שצריכות לבקש הכל ממנו יתברך, ולתת להן זמן לצאת בחוץ ולהרגילן לבקש כל צרכיהן מאתו יתברך, וכל מה שמעיק להן לספר אליו יתברך בלשון שלהן.

דבר נוסף הוא למוד פרשת השבוע, על הבנות לידע מהי פרשת השבוע, ויש ללמדה מכתה א' עד ח' וכן הלאה, כמובן בכתה א' לומדים באפן קל יותר, מחלקים דפי ציור על הפרשה וכו', לוקחים פסוק אחד ומרחיבים את הדבור, בכתות ב' ג' יש ללמד באפן יסודי יותר וכו' לוקחים יותר פסוקים, וכן מוסיפים בכתות גבוהות יותר את פרוש רש"י וכן הלאה, וכן נתן להעביר את הפרשה בכתות הגבוהות באפן של לקיחת מספר נושאים בסיסיים ולהרחיב עליהם את

הדבור, מלבד למוד כל הפְּרָשָׁה בְּעִיּוֹן. יִשְׁנֶן פְּרָשׁוֹת שֵׁשׁ בָּהֶם נוֹשָׁאִים שְׂאִינָם בְּשִׁבִיל הַיְלָדוֹת עֲדִין כְּמוֹ: טְמָאָה וְטְהָרָה, אָזִי אֵין מְזַכְּרִים אוֹתָם, מְדַלְּגִים וְכְדוּמָה, וּבַעֲזֶרֶת הַשֵּׁם כְּשִׁיגְדְלוּ יִשְׁלִימוּ עֲצָמָם בְּזוֹה, אַךְ מְלַבֵּד זֹאת יֵשׁ לְלַמֵּד אֶת הַפְּרָשָׁה כְּרְאוּי, שְׁתַּדְעָנָה הַתְּלַמִּידוֹת שְׂאֵנוּ חַיִּים עִם פְּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ.

אֲחֵר־כֶּךָ יֵשׁ לָנוּ לְמוֹד נְבִיא. נְבִיא נֶצְרָךְ עַד מְאֹד, וְכִבֵּר מִכְּתָה ג' אֶפְשָׁר לְלַמְדוֹ, וְנִתֵּן לְהַעֲבִיר אֶת הַלְמוֹד בְּאֶפֶן מְעַנִּין עַד מְאֹד, כִּי־צַד כָּבֵשׁ יְהוֹשֵׁעַ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאִיךָ לָחֵם עִם ל"א מְלָכִים, שְׁתַּדְעָנָה הַתְּלַמִּידוֹת מִי הָיָה יְהוֹשֵׁעַ בֶּן־נוּן, כִּי־צַד נִכְנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן אֲחֵר־כֶּךָ שׁוֹפְטִים, מִי הֵם הָיוּ, מִי הֵיטָה דְבוּרָה הַנְּבִיאָה וְכְדוּמָה, לֹא לְלַמֵּד מִהַשְׁכָּל, אֶל־א לְהַמְחִישׁ אֶת הַדְּבָרִים וְלְהַעֲבִיר אֶת הַחֲמֹר בְּאֶפֶן מְעַנִּין עַד מְאֹד, וְהַכֵּל כְּפִי דְרָשַׁת חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּגִמְרָא וּבְמִדְרָשִׁים, עַד שֶׁהַתְּלַמִּידוֹת לֹא תִרְצִינָה שְׁיִפְסֹק הַשְּׁעוֹר. וְכֵן שְׂמוּאֵל הַנְּבִיא, כִּי־צַד מִתְחַנֶּנֶת חָנָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ שִׁיתֵּן לָהּ יְלָדִים, וְעֲלֵי הַכֹּהֵן חוֹשְׁבָה לְשִׁפּוּרָה, וְאֲחֵר־כֶּךָ כְּשִׁנּוּשְׁעָה, וְנוֹלַד שְׂמוּאֵל הַנְּבִיא, כִּי־צַד הַבִּיאָה אוֹתוֹ לְפָנֵי ה', וְכֵן הַמְּסָפֵר עַל שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ, וּמִלְחַמַּת דָּוִד וְגַלִּית, וְהַמְּאֻרְעוֹת שְׂאָרְעוּ לְדוֹד הַמֶּלֶךְ, לְהַמְחִישׁ אֶת הַדְּבָרִים בְּצוּרָה חָיָה כְּאֵלוֹ רוּאִים אוֹתָם חַיִּים נֶגְדַּ

הַעֵינַיִם, וְכֵן לְלַמֵּד עִמָּהֶן סֵפֶר מִשְׁלֵי, הַמְּלֵא מוֹסֵר
וְהַתְּחִיבוֹת וְהַשׁוֹקֵה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, וְהָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה
בּו יִתְבָּרֵךְ.

וְכֵן מֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, כִּיּוֹם יֵשׁ סְפוּרִים
רַבִּים בְּסִפְרֵי "בְּדַרְכֵי אָבוֹתֵינוּ" מֵהַתְּנָאִים וְהָאֲמוּרָאִים
וְכֵן שָׁאֵר גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדָאֵי לְמוֹרָה לְעֵבֵר עַל
הַסְּפָרִים, וְלְהַחֲדִיר אֶת הַסְּפוּרִים הַלְלוּ לְתַלְמִידוֹת,
וְעַל-יְדֵי-זֶה מַחֲדִירִים בְּהֵן אֶת הַתּוֹרָה, וְכֵן שְׂתַדְעָנָה
בְּעַל-פִּיהָ מֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְכַמוֹכֵן שְׂכַל
הַלְמוּדִים צְרִיכִים לְהִיּוֹת מְתַבָּלִים עִם אֲמוּנָה בְּהַקְּדוּשָׁה-
בְּרוּךְ-הוּא וְאֲמוּנַת חֲכָמִים, וְכַאֲשֶׁר הַלְמוּד נִעֲשֶׂה בְּצוּרָה
מְעֻנָּנָה, הַתְּלַמִּידוֹת גּוֹמְעוֹת בְּצִמָּא אֶת דְּבָרֵי הַמוֹרָה.
וְכֵן לְמוּד "סֵפֶר הַמִּדּוֹת", שְׂרַבְנוּ ז"ל רָצָה מְאֹד
שְׁנַלְמְדוּ, כִּי הַמִּדּוֹת הֵן יְסוּד הָאָדָם, וְצָרִיף עַל כָּל מִדָּה
וּמִדָּה פְּרוּשׁ. וְכֵן סִפְרֵי סְפוּרֵי-צְדִיקִים. וְהַכֹּל תְּלוּי
בְּמוֹרוֹת, אִם הֵן חֲזָקוֹת בְּזֶה — אֲשֶׁרֵיהֶן אִם תְּלַמְדָנָה
אֶת זֹאת עִם הַתְּלַמִּידוֹת, כִּי הַסְּפוּרִים מְצַדִּיקִים הֵן
הַחֲמָאָה, הַלְחָם צָרִיף לְהִיּוֹת: הַלְכָה, תְּפִלָּה, פְּרִשְׁת
הַשְּׁבוּעַ, נְבִיא, מֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. וּמְלַבֵּד זֹאת
לְלַמֵּד עִמָּהֶן "סֵפֶר הַמִּדּוֹת" וְסְפוּרֵי-צְדִיקִים. וְלִמְעֻשָׁה,
כָּל הַלְמוּד צָרִיף לְהִיּוֹת מְתַבָּל עִם סְפוּרֵי-צְדִיקִים; הֵינּוּ
כְּפִי הָאֲמוּרָה לְעֵיל הַכֹּל סוֹבֵב עַל קֻטֵּב אֲמוּנַת חֲכָמִים,

וממילא תקלטנה התלמידות את כל הלמודים עם יסודות של אמונת חכמים וספורי-צדיקים וכו', וכן "פעלת הצדיק", שזהו תולדות רבנו ז"ל שתדענה התלמידות מתחלתו ועד הסוף, זה גם יש להחזיר בבנות מקטנות ועד התיכון תסימנה הכל. זו תכנית למוד היהדות שתהיה יסוד בבית-הספר: הלכות, תפלה, פרשת השבוע, נביא ומאמרי חכמינו הקדושים.

מורות מקצועיות

יש להחליף מורה בכל שעור ומקצוע, המציאות מראה, שאם יש ארבעה שעורים רצופים עם אותה מורה, התלמידות משתעממות, ועל המורות לדעת בנדיבות את הנושא שתלמדנה, וכל מורה הבאה ללמד את מקצועה מגיעה בכחות חדשים, כי התכלית היא אחת — איך להחזיר אמונה בבנות, אמונת חכמים, איך לקדם כל בת ובת, איך לבנות את כל אחת, איך לקדם את סדר הלמוד: הלכות, תפלה, פרשת השבוע, נביא מאמרי חכמינו הקדושים, וכן יש תועלת רבה ללמודי החל.

למוד כתיב למשל, אשר הוא חשוב עד מאד, יש כאלו שנשארו ואינן יודעות עדין לכתב בלי שגיאות כתיב, יש ללמד אם-כן לדעת לכתב פיאות, וכן למוד

הַחֻשְׁבוֹן הוּא יְסוּד בִּיְהוּדוֹת, לַיֵּדַע אֶת יְסוּדוֹת הַחֻשְׁבוֹן,
אַרְבַּע פְּעֻלוֹת הַחֻשְׁבוֹן, וְכֵן הִלְאָה, אֲשֶׁר זֶה יַעֲזֹר
לְתַלְמִידוֹת בְּעֵתִיד, לַיֵּדַע לְסַפֵּר אֶת הָעֵדָף שֶׁקָּבְלוּ, אוֹ
לְדַעַת לְכַתֵּב צ'ק, אֲשֶׁר זֶה חָשׁוּב בְּחַיֵּי הַיּוֹם-יּוֹם, וְלֹא,
לְהַבְדִּיל, כְּאוֹתָן עֲרַבִּיּוֹת אוֹ רוֹסִיּוֹת, הַמְשַׁתְּמָשׁוֹת
בְּחֻרוּזִים לְשֵׁם סְפִירָה חֻשְׁבוֹנִית, וְכֵן גִּיאורְפִּיָּה וְטַבַּע,
יֵשׁ לְהַמְחִישׁ לְתַלְמִידוֹת עַל הַגְּלוּבוֹס אֶת כָּל חֻלְקֵי
הָעוֹלָם, וְכֵן מַפֶּת הָאֲרָצוֹת, וְלְהִרְאוֹת לְתַלְמִידוֹת כִּי זֶה
עוֹלָמוֹ יִתְבָּרֵךְ — שְׁנֵי שְׁלִישׁ מַיִם, וְשְׁלִישׁ יַבְשָׁה וְכוּ',
כָּל דָּבָר יֵשׁ לְלַמֵּד עִם אֱמוּנָה, הַיּוֹם יֵשׁ אֲנֻצִיקְלוֹפְדִּיָּה
לְצַבּוֹר הַחֲרָדִי, וְנִתָּן לְלַמֵּד עַל כָּל מְדִינָה וּמְדִינָה,
רֵאשִׁית יֵשׁ לְלַמֵּד עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלְהַרְחִיב עָלֶיהָ אֶת
הַדְּבָר, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִתְּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל הָעַם
הַנִּבְחָר, וְלְלַמֵּד עַל חֻלְקֵי הָאֶרֶץ וּגְבוּלוֹתֶיהָ: יַרְדֵּן,
סוּרִיָּה, לְבָנוֹן, מִצְרַיִם וְכֵן הִלְאָה, וּבְכָל כְּתוּבָה לּוֹמְדִים אֶת
הַחֹמֶר הַשֵּׁיף לָהּ, וְהַכֹּל לְתַבֵּל בְּדַבּוּרֵי אֱמוּנָה, עִם
יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְשַׁעֲבָדִים לְמִצְרַיִם וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
הוֹצִיאָנוּ מִשָּׁם וְכוּ', וְאַחֲרֵי-כֵן לְהַמְשִׁיךְ עִם מְדִינוֹת
אִירוּפָּה: אֲנַגְלִיָּה, טוּרְקִיָּה, יוֹן וְכוּ' וְכוּ', וְלְבַלִּי לְשִׁכַּח
לְסַפֵּר לְבָנוֹת מִי אֵלּוּ הַגּוֹיִים, שֶׁהָרְגוּ, שָׂרְפוּ וְחָנְקוּ אֶת
הַיְהוּדִים בְּכָל מִינֵי מִיתוֹת מְשֻׁנוֹת, וְכֵן מְדִינוֹת אִיטַלְיָה,
רוֹמִי, צָרְפֶּת, רוֹסִיָּה, סִין, וְאַחֲרֵי-כֵן אֲמֵרִיקָה,
אוֹסְטְרִלְיָה, אֲפְרִיקָה וְכוּ' וְכוּ', שִׁיְהִיָּה לְתַלְמִידוֹת מְשֻׁג

עזר למחנכות

קיא

בזה, וכן למוד הטבע, מזג האויר בארצות השונות, שלג, רוח וכו', בחלק זה מהעולם חם ובחלק אחר קר, הצמחה בכל אחת מהארצות, פלאי הבורא, מדוע על פסגת הרי שויץ השלג אינו נמס אף פעם, היות שזהו מחוץ לאויר ואין השמש מגעת שם, ואינה יכולה להמיס את השלג, וכן ללמד שפה אנגלית לא יזיק שתדענה, היות שהיא נפוצה והיא שפה בינלאומית, חכמת המורה לפשט את הלמוד, ולא לעשותו קשה וכבד, אלא להורידו ולהבהירו בצורה מעניינת וברורה, לא מסובכת ומכבידה. בת שעברה תכנית למודים זו איננה בורה, וכשנשאת היא יוצאת עם מטען שלם, ואין זה נוגד לאמונה שהוא זה, אדרבה זה בונה את האמונה, חשבון בונה את האמונה, שכן כל התורה מבססת על חשבון, אשה צריכה לדעת לספור, וכן כתיב — יש לידע לכתב פהלכה וכן הלאה וכן הלאה. וכשהכל נסוב על יסודות היהדות הללו, אזי בית-ספרנו עומד על רמה פיאות, לא רמה של בגרות וכו' וכו', אבל רמה נאותה על קטב האמונה והשגחה פרטית.

וכן חשוב גם ללמד מקצועות שונים, כגון: בשול, אפיה, תפירה וכדומה, אשר יעזרו לכל בת בעת שתקים בית בישראל, ויסיעו בידה להיות עקרת בית משלמת וכו'.

תקנון

בית-ספר נכנס לעידן חדש, היו בעבר הרבה עליות התקדמיות, הצלחנו תשעים אחוז, הבנות מאשרות, חלקן כבר הקימו בתים מצלחים, אך היו גם כשלוונות ומחדלים, ויש ללמד מהם ולא לשנותם בעתיד. בת לא יודעת לכתב, אינה בקיאה בחשבון, גאוגרפיה, טבע, אזי בצדק שההורים יתחילו לזלזל בבית-ספר, בת שאינה מתפללת כראוי, אינה יודעת הלכות, או פרשת השבוע וכדומה זהו מחדל של בית-ספר, ויש לעשות בדרך בית, ולמצא את הסבה ולהביא לפתרונה. אחד מיסודות התקנון הוא החלפת מורות מכפה לכפה ומשעור לשעור, אין זה צריך להפריע, ואין לדבר ממורה על אחת מן המורות, ואין להתיחס לדברי התלמידות שתאמרנה, מורה זו איננו אוהבות, או אינה מלמדת כראוי, אין להגיב על זאת, כי כל פגונתנו לבנות בנזן חזק שנוכל להתפאר שבנותינו שונות מהעיר. מחנכת מלמדת את הבנות דברים בסיסיים שנחוצים לכל החיים, כגון: לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, את זאת צריכים להחדיר בבנות מגיל א' ב' עד התיכון וכן הלאה, אף פעם אין יודעים מה טומנים החיים בחכם, אינה בן זוג יהיה לה, לאיזו משפחה תכנס וכו', אינה משבר תעבר בחיים, השם ישמר את

עזר למחנכות

קיג

עם ישראל שלא נדע מצרות, אף צריכים להיות מחסנים מהכל, וכיצד? על-ידי דבורי התבודדות אליו יתברך, שאז אין מאבדים עשתונות באיזה מצב שלא יהיה, אלא רצים לרבי שמעון בר יוחאי, לר' מאיר בעל הנס, לכתל המערבי, ושופכים צקון לחש אליו יתברך, רב רבם של אנשי העולם אינם יודעים אף להתמודד עם בעיות, הולכים לפסיכיאטרים, נוטלים כדורים ועושים את כל הטעויות, אבל אם בונים את הבנות על אדני אמונה חזקה כזו, שאין לנו רק הקדוש-ברוך-הוא ורק הוא יכול לעזרנו ולא שום בשר ודם, ויש להיות חזקים רק לבקש את הקדוש-ברוך-הוא, אם למוד זה הוא היסוד לכל ארץ כל שנות הלמוד, אזי נעשים מחנכים ומצלחים לכל החיים, ולא רק שבת כזאת לא תשבר, אלא תחזק אחרים, קרובי משפחה, ידידות וכו', וכדי להחדיר יסודות חשובים אלו, יעיל מאד שמורות שונות תעברנה מכתה לכתה ומשעור לשעור ואין להגיב לדברי התלמידות כלפי המורות, מורה זו טובה ואחרת לאו וכו', אין להתיחס לשום רכילות וכו', ולזאת צריכים אחדות בין המורות, פי עקר התכלית להחדיר בבנות את המטען האמור לעיל של אמונה ובטחון, והלכות, פרשת השבוע, נביא ומאמרי חכמינו הקדושים, גדולי התנאים, רבי שמעון בר יוחאי ור' עקיבא וכו', ושאר למודי קדש, וכן למודי חל

החיוניים לחיי היום-יום, וכן בשול ותפירה וכדומה. כשמשתיתים תקנון זה פיסוד, אזי יוצאות בנות מצלחות אשר תוכלנה להקים בתים, ולהיות נשות חיל, אשר במקומות אחרים צריכים לעבד על זה עשרים שנה, וגם אז צריכים הרבה סיעתא דשמיא. וכאן תקמנה הבנות בתים בגיל צעיר, כשהן עמוסות מטען רוחני וגשמי לכל החיים, ותצלחנה בכל אשר תפנינה מכל הבחינות.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!